

Pvm/Datum/Date

19.3.2025

Dnro/Dnr/DNo

1234/00.00.01.00.00/2025

Osoite: kirjaamo.mmm@gov

VN/1288/2024

Ruokaviraston lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi Luonnonvarakeskusta annetun lain ja ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain muuttamisesta

Tausta

MMM on pyytänyt Ruokavirastolta lausuntoa otsikon mukaisessa asiassa. Lausunnon määräaika on 17.4.2025.

Ruokavirasto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Ruokavirasto toteaa, että esityksen 7 a §:n 1 momentissa säädettäisiin Luonnonvarakeskuksen oikeudesta saada pyynnöstä Ruokavirastolta salassapitosäännösten estämättä ehdotuksen 2 §:n 1 momentin 1, 2, 4–6, 8 ja 9 kohdissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot 1) maatilarekisteristä; 2) nautarekisteristä; 3) lammas- ja vuohirekisteristä; ja 4) sikarekisteristä. Säännös olisi uusi.

Ruokavirasto katsoo, että esitetty pykäläehdotus ei vähennä viranomaisten hallinnollista taakkaa. Sellaisia käyttötarkoituksia, joista säädetään JulKL 28 §:ssä (tieteellinen tutkimus, tilastointi, viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävät) ei tulisi sisällyttää 7 a §:ään. Ruokavirasto ei kannata esitettyä tiedonluovutussäätelyä.

Ruokaviraston kannalta ainakin kaikki seuraavaksi esiin nostetut asiat tarvitsisivat lisäselvityksiä ja tarkennuksia. Lisäksi olisi mietittävä pitäisikö säätelyyn sisällyttää myös muut luovutusrajoituksen alaiset tiedot, kuten henkilötiedot. Lakimuutoksen sijaan tulisi muilla toiminnallisilla keinoilla kehittää Ruokaviraston ja Luonnonvarakeskuksen yhteistyötä rekisterimuotoisten tietojen luovutuksen/saamisen sekä tietojen hyödyntämisen osalta.

Välttämättömyysvaatimus

Epäselvää on, mitkä rekisteritiedot olisivat välttämättömiä Luonnonvarakeskuksen seuraavissa 2 §:n mukaisissa varsin yleisellä tasolla, väljästi määritellyissä tehtävissä:

1) harjoittaa tieteellistä tutkimus- ja kehittämistoimintaa;

Pvm/Datum/Date

19.3.2025

Dnro/Dnr/DNo

1234/00.00.01.00.00/2025

- 2) tuottaa tietoa ja asiantuntijapalveluita yhteiskunnallisen päätöksenteon sekä viranomaistoiminnan tueksi;
- 4) tuottaa toimialaansa kuuluvia tilastoja, jollei tehtävä kuulu muulle viranomaiselle;
- 5) ylläpitää toiminnassaan tarvittavia rekistereitä;
- 6) hoitaa geenivarojen monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyvät tehtävät;
- 8) hoitaa muut sille laissa tai sen nojalla säädettyt tehtävät;
- 9) hoitaa maa- ja metsätalousministeriön sille erikseen määräämät tehtävät.

Yllä mainitut, laissa säädettyt tehtävät eivät ole nimenomaisia ja/tai toimivaltatehtäviä, kuten EU- ja/tai erityissäädöksillä säädettyt tehtävät. Tehtävien yleisluontoisuuden takia sääntely on ulottuvuudeltaan niin laaja ja väljä, että se mahdollistaa tiedonsaantioikeuden salassa pidettävään tietoon lähes mihin vain Luonnonvarakeskuksen tiedonsaanti-intressiin. Ruokavirasto näkee ongelmallisena, että käytännössä pelkkä tiedonsaanti-intressi voisi syrjäyttää painavia salassapitointressejä.

Esityksen kohdassa 2.1.4 on tuotu esille, että *Luonnonvarakeskus käyttää toiminnassaan Ruokaviraston ja Suomen riistakeskuksen hallussa olevia tietoja, jotka ovat salassa pidettäviä muun muassa viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 24 §:n 1 momentin 16, 20, 23 ja 32 kohtien perusteella. Nykyisin Luonnonvarakeskuksen pääasiallinen keino saada salassa pidettäviä tietoja sen käyttöön on julkisuuslain 28 §:n mukaisen luvan hakeminen tietojen käyttöön. Nykyinen lupamenettely aiheuttaa hallinnollista taakkaa etenkin Luonnonvarakeskuksessa.*

Tiedon antaminen ja saaminen salassa pidettävästä tiedosta on aina yksittäistapauksellista. Vaikka Luonnonvarakeskus ja Ruokavirasto ovat saman maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan viranomaisia, Luonnonvarakeskus on ruokahallinnon tietovarannossa olevaan tietoon nähden sivullinen. Ruokavirasto katsoo, että esityksessä ehdotettu tiedonsaantioikeus ei muuta tätä oikeudellista suhdetta. Ruokavirasto katsoo, että esityksessä ehdotettu 7 a § mukainen tiedonsaantioikeus ei loisi menettelyllisesti Luonnonvarakeskukselle erityisasemaa suhteessa muihin tietopyytäjiin.

Esityksessä ei ole avattu tarkemmin mistä hallinnollisesta taakasta Luonnonvarakeskus katsoo olevan kyse. Ruokavirasto toteaa, että julkisuuslain (621/1999) 28 § mukaisessa menettelyssä arvioidaan yksittäistapauksissa tiedonsaantioikeutta salassa pidettäviin tietoihin ja Luonnonvarakeskus on tässä

Pvm/Datum/Date

19.3.2025

Dnro/Dnr/DNo

1234/00.00.01.00.00/2025

suhteessa tasavertaisessa asemassa muihin lupaa pyytäviin tieteellistä tutkimusta suorittaviin tutkimusryhmiin tai viranomaisiin nähden.

Ruokavirasto katsoo, että salassa pidettävät tiedot tieteelliseen tutkimukseen, tilastointiin ja viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtäviin tulisi käsitellä 28 § mukaisella lupamenettelyllä. Tieteellisen tutkimuksen, tilastoinnin ja viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävien osalta tiedonsaantioikeus voidaan jo nyt arvioida julkisuuslain (621/1999) 28 § mukaisella lupamenettelyllä. Tulisi välttää tarpeetonta rinnakkaista säätelyä. Lisäksi tulisi huomioida, että muita vastaaviin käyttötarkoituksiin tietoja tarvitsevia tahoja tulisi kohdella tasapuolisesti, eikä tiedonsaantioikeuksien pitäisi asettaa samalla toimialalla toimivia heikompaan asemaan esim. tiedonsaannin tai kilpailun näkökulmasta.

Luonnonvarakeskus tuottaa palveluita liiketaloudellisina suoritteina hyödyntäen tutkimuksissaan, tilastoinnissaan ja selvitystehtävissään käsittelemäänsä ja tuottamaansa tietoa asiakkuustöissä, kolmansien osapuolien hyödyksi. Asiakkaina ovat mm. toimijat, jotka toimittavat salassa pidettäviä tietoja säädösehdotuksessa mainittuihin ruokahallinnon tietovarannon rekistereihin, kuten meijerit ja teurastamot. Luonnonvarakeskuksen vuoden 2024 tilinpäätöksen mukaan sen maksullisen toiminnan tuotot olivat 8 milj. euroa. Tästä julkisoikeudellisten suoritteiden osuus vastasi n. 2,4 % ja liiketaloudellisten suoritteiden 97,6 %. Ruokavirasto näkee ongelmallisena salassa pidettävien tietojen luovuttamisen laajasti/väljästi säänneltyyn käyttöön ja tietojen toisiokäyttöön ottaen huomioon julkisuuslain 23 § säädetyn viranomaisen vaitiolovelvollisuuden ja tietojen hyväksikäyttökiellon.

Henkilötietojen käsittelyperuste

Säädösehdotuksessa mainitut rekisterit muodostavat laajoja henkilötietovarantoja. Tietoja luovutetaan Luonnonvarakeskukselle tyypillisesti massa-aineistoina. Henkilötietojen luovuttamisen edellytyksistä on säädetty julkisuuslain (621/1999) 16 § 3 momentissa. Voidakseen luovuttaa tietoja viranomaisen henkilörekisteristä, luovutuksensaajalla on oltava henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Tietojen luovuttamisessa tulevat huomioitavaksi erityisesti EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan mukaiset henkilötietojen käsittelyä koskevat periaatteet, sekä 6 artiklan mukainen lainmukainen käsittelyperuste. Henkilötietoja voidaan luovuttaa vain nimenomaiseen ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa myöhemmin käsitellä näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla (käyttötarkoitussidonnaisuus). Lisäksi

Ruokavirasto

PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihe)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket

PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority

P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

19.3.2025

1234/00.00.01.00.00/2025

luovutettavat henkilötiedot annetaan suhteessa tietojen tarpeellisuuteen tässä nimenomaisessa käyttötarkoituksessa (tietojen minimointi).

Maatilarekisterin, nautarekisterin, sikarekisterin ja lammass- ja vuohirekisterin tietojen lakisääteinen käsittelyvelvoite on ruokahallinnon tietovarannon toimivaltaisilla viranomaisilla (Laki ruokahallinnon tietovarannosta (560/2021) 1 § 1 momentti). Hallituksen esityksen mukaan tiedonsaantioikeus muodostaisi Luonnonvarakeskukselle lakisääteisen velvoitteen käsitellä kyseisten rekistereiden tietoja. Hallituksen esityksessä viitataan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen artiklaan 3, jonka mukaan lainmukaisesta käsittelyvelvoitteesta tulee säätää EU- tai kansallisessa lainsäädännössä. Ruokavirasto katsoo, että Luonnonvarakeskuksen tehtävistä säätäminen ei yleisluonteisena säätelynä voi velvoittaa Luonnonvarakeskusta käsittelemään maatilarekisterin, nautarekisterin, sikarekisterin ja lammass- ja vuohirekisterin tietoja.

Tiedonsaantioikeuden pykälä 7 a § ei muodosta velvoitetta käsitellä tietoja. Säädöksessä säädetään oikeudesta tietoihin eikä se velvoita Luonnonvarakeskusta käsittelemään tietoja jonkin sille säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Itse säädös Luonnonvarakeskuksen tehtävistä ei velvoita käsittelemään säädösehdotuksessa mainittujen rekisterien tietoja. Se ei myöskään sellaisenaan luo toimivaltaa käsitellä tietoja. Tiedonsaantioikeudesta säätäminen tai yleisluonteinen säädös viranomaisen tehtävistä ei vielä velvoita Luonnonvarakeskusta käsittelemään tiettyjä tietoja lakisääteisen tehtäviensä toteuttamiseksi.

Siltä osin, kun tehtävät koskevat Luonnonvarakeskuksen tieteellistä tutkimusta ja viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtäviä, joissa tietoja käsitellään yksittäistapauksina/tapauskohtaisesta tarpeesta käsin, tietojen käsittelyperusteeksi soveltuu Ruokaviraston näkemyksen mukaan yleisen edun mukainen käsittely, josta on säädetty kansallisesti tietosuojalain (1050/2018) 4 § 1 momentin 2) ja 3) kohdassa.

Rajapinnat

Säädösehdotuksessa on ilmaistu, että tiedonhallintalakia noudatettaisiin Luonnonvarakeskuksen ja Ruokaviraston välisessä tietojen luovuttamisessa, sekä tuotu esiin rajapintojen ja katseluyhteyksien mahdollisuutta. Ruokavirasto katsoo, että säädösehdotuksen tapauksessa rajapinnan tai katseluyhteyksien toteuttaminen ei olisi teknisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaista. Rajapintojen tai

Ruokavirasto

PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket

PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority

P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

Pvm/Datum/Date

19.3.2025

Dnro/Dnr/DNo

1234/00.00.01.00.00/2025

katseluyhteyksien toteuttaminen on ongelmallinen myös maksajaviraston tietoturva vaatimusten näkökulmasta.

Viranomaisen voi luovuttaa toiselle viranomaiselle asiakirjoja ja tietoja teknisen rajapinnan avulla, jos tiedonhallintalain (906/2019) 22 § pykälässä säädetyt edellytykset tietojen luovuttamiselle täyttyvät. Pykälä ei mahdollista rajoittamatonta pääsyä toisen viranomaisen tietovarantoihin ja niissä oleviin tietoaineistoihin. Rajapintojen luomiseksi tulee olla säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen tarve. Hallituksen esityksen 284/2018 mukaan Säännöllisesti toistuvalla tietojen luovuttamisella tarkoitettaisiin tilanteita, joissa tietoja luovutettaisiin säännöllisesti päivittäin tai viikoittain viranomaisten välillä. Lisäksi vaatimuksena tietojen luovuttamiselle rajapintojen avulla olisi, että tiedot luovutetaan vakiosisältöisinä, jolloin rajapintojen avulla tiedot voidaan luovuttaa automaattisesti. Pykälän 1 momentti ei tulisi sovellettavaksi, jos viranomaisten tietojen luovuttaminen olisi epäsäännöllistä eikä liittyvää tietotarvetta voitaisi vakioda, vaan tietotarve vaihtelisi eri tilanteissa, jolloin tietopyynnöt tehdään yksilöitynä erikseen esimerkiksi sähköisiä tiedonsiirtomenetelmiä käyttäen, jolloin myös tiedot luovutetaan sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäen tai muutoin soveltuvalla tavalla. Ruokaviraston näkemyksen mukaan tällaisista tapauksista olisi kyse etenkin silloin, kun tietoja luovutetaan yksittäiseen tieteelliseen tutkimukseen, tilastointiin ja viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävään. Rajapintojen tai katseluyhteyksien toteuttaminen ei säädösehdotuksen tapauksessa olisi teknisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaista.

Taloudelliset vaikutukset

Säädösehdotus 7 a § tiedonsaantioikeudesta on yksi keskeisistä ehdotuksista. Esityksessä ei ole kuitenkaan tuotu esille mitään taloudellisia vaikutuksia sääntelyllä olisi Luonnonvarakeskukselle. Eikä myöskään arvioitu taloudellisia vaikutuksia Ruokavirastolle. Taloudelliset kustannukset syntyvät pääasiasiassa henkilöstökuluista ja niihin ei pystytä sinällään vaikuttamaan.

Hallintojohtaja

Raimo Pyysalo

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

LAUSUNTO

6 (6)
1859985

Pvm/Datum/Date

19.3.2025

Dnro/Dnr/DNo

1234/00.00.01.00.00/2025

Yksikön johtaja

Tuija Riukulehto

Jakelu

Maa- ja metsätalousministeriö, lausuntopalvelu

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Dokumentet har satts upp och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Ruokavirasto

PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO

Puh. 029 530 0400 (vaihde)

ruokavirasto.fi

Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket

PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET

Tfn 029 530 0400 (växel)

livsmedelsverket.fi

FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority

P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND

Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)

foodauthority.fi

Business ID: 2911686-7